

Тибетското евангелие

Издателство "Веда Словена" има удоволствието да предложи на вниманието на българските читатели два ръкописа, не включени в така наречените Канонически текстове на Новия Завет, но които определено представляват интерес, защото хвърлят светлина върху непознати моменти от живота на Сина Человечески.

Това са *"Тибетското евангелие"*, публикувано през 1910 г. и представено от Е. Лазарев и *"Евангелие от Петър"*, ръкопис, открит в Египет и представен от И. Свенцицкая.

Издателството има амбицията да продължи издаването на неканонични (апокрифни) християнски първотекстове.

Очаквайте ги!

ТИБЕТСКОТО ЕВАНГЕЛИЕ ЖИВОТЪТ НА СВЕТИ ИСА, НАЙ-ДОБРИЯТ ИЗМЕЖДУ СИНОВЕТЕ ЧЕЛОВЕЧЕСКИ (С ПРИЛОЖЕНИЕ ЕВАНГЕЛИЕТО ОТ СВЕТИ ПЕТЪР)

Манастирът Хемис в Северна Индия, където се съхранява ръкописа на Тибетското евангелие

ТИБЕТСКОТО ЕВАНГЕЛИЕ (Животът на Свети Иса, най-добрият измежду синовете человечески) ПРЕДГОВОР

Пътешествайки през 1887 г. из Ладак, Северна Индия, руският журналист Николай Нотович поради счупване на крака бил принуден да остане дълго в будисткия манастир Хемис, близо до град Лех в горното течение на Инд в Кашмир. Пребиваването там му дало възможност да узнае, че в манастирската библиотека се пазят съчинения за Иисус, написани на тибетски език.

Както съобщава сам Нотович, не е имало единен текст. Разпръснати разкази за Иисус били включени в различни по съдържание ръкописи. С помощта на един от ламите, Нотович ги подредил в хронологическа последователност.

Ламата разказал за запазената в манастира информация за текстовете. Преданията за Иисус били записани в Индия на езика пали в средата на I век от н.е. по разкази на хора, срещали се с Иисус, по времето когато пребивавал в Индия и Непал, и на индийски търговци, поддържали търговски връзки с Йерусалим. Около 200 г. от н.е. палийските ръкописи били пренесени от Непал в Тибет. Впоследствие били преведени на тибетски език в манастира в планината Марбур, близо до Лхаса. Копия от тези преводи в Хемис е видял Нотович.

Друг европейец, който потвърждава съществуването на ръкописите, е Николай Рьорих. През 1925 г. по време на централно-азиатската си експедиция, той посетил Ладак. На 19 септември 1925 г. Рьорих записал в дневника си: "... Ние узнахме за автентичността на ръкописа за Иисус. В Хемис действително се пази стар тибетски превод от ръкопис, написан на пали, съхраняван в известен манастир, близо до Лхаса... Приказките за фалшификат са разбити... Разбираемо е защо ръкописът се е запазил именно в Хемис. Това е един от най-старите манастири в Ладак, по чудо оцелял при нашествието на монголите".

Рьорих превел пространни цитати от "Тибетското евангелие". Сравнението им с превода на

Нотович показва, че Ръорих е преразказал същото съдържание с други думи.

Ръорих открил още един ръкопис за Иисус, откъси от който поместил в дневника си (този откъс отпечатваме по-нататък). Текстът допълва издадения от Нотович, тъй като той твърде накратко споменава за пребиваването на Иисус в Хималаите и Тибет, докато приведените от Ръорих изцяло е посветен на този период. Трябва да се отбележи, че във втория ръкопис, за разлика от първия, не се споменава будисткото учение, което отговаря на историческите данни. В I век от н.е. будизмът още не е бил проникнал в Тибет.

Преди навлизането на будизма, в Тибет била разпространена религията бон — недостатъчно изследвана дори в наши дни. Едва през 1967 г. за учените стават достъпни трактати по тази религия, публикувани в Индия. В един от тези трактати се споменава за "чудотвореца Есес, от страната Иран", който се появил в "страната Шаншун-Мар" (Северен Тибет). Датата на появяването му приблизително съответства на началото на нашето летоброене. В бонската иконография Есес се изобразява вдясно от главния бог. Но и в християнската традиция Христос трябва да седне на престола "вдясно от Отца"! Тук навярно може да се говори за влияние на християнството върху древната тибетска религия, едно твърде ранно влияние, тъй като бонската традиция се отличава с пълна затвореност. Това прави още по-значително сближаването с "Тибетското евангелие". Разбираемо е и указанието: "чудотворец от страната Иран". Пътят от Йерусалим към Тибет минава през Иран.

През 1979 г. руската изследователка Л. В. Шапошникова вижда в манастира Хемис ръкописа на "Тибетското евангелие" със заглавие "Животът на свети Иса, най-добрия от синовете человечески". Тя го отнася към V-VI в. Възможно е тогава да е направено копие на превода от Лхаса за манастира Хемис.

Е. Лазарев

ТИБЕТСКОТО ЕВАНГЕЛИЕ

Глава първа

1 Земята се разтресе и небесата зарадаха поради великото злодеяние, извършено в страната Израилева.

2 Там току-що измъчваха и убиха великия праведник Иса, в когото се бе вселила душата на Вселената,

3 възплътила се в простосмъртен, за да извърши добро за всички люде и да изкорени лошите помисли.

4 да възобнови в живота мира, любовта към доброто и да върне опозорения от грехове човек към единния и неделим, безгранично и безпределно милосърден Творец.

5 Ето какво разказваха по този повод търговците, пребивавали в страната Израилева.

Глава втора

1 Народът Израилев, който живеел на твърде плодородна земя, даваща две жътви в година, и владеещ огромни стада, с греховете си предизвикал гнева на Бога,

2 който му наложил страшно наказание. Отнел земите му, добитъка и цялото му състояние; Израил бил поробен от могъщи и богати фараони, царували по онова време в Египет.

3 Те се отнасяли към израилтяните по-лошо, отколкото с животните, товарели ги с тежка работа и ги сковавали във вериги, докато телата им не се покривали с рани. На ранените не давали храна и не им позволявали да подслоняват под покрив,

4 за да ги държат в постоянен страх и да ги лишат от всякакво човешко подобие.

5 При това велико бедствие израилският народ, си спомнил за своя Небесен Покровител, обърнал се към Него, призовавайки Неговата милост и милосърдие.

6 В това време в Египет царувал прочут фараон, известен с многобройни победи, натрупани богатства и обширни дворци, издигнати от неговите роби.

7 фараонът имал двама сина, по-младият от които се наричал Моса. Мъдри израилтяни го научили на разни науки.

8 Обичали Моса в Египет заради неговата доброта и състрадателност, които проявявал към всеки нещастник.

9 Виждайки, че израилтяните дори в сред нетърпими страдания не се отричат от своя Бог, за да

се кланят пред ръкотворните богове на египетския народ,

10 Моса повярвал в техния невидим Бог, който не допускал да се сломят крехките им сили.

11 Израилските наставници ценели усърдието на Моса и често се обръщали към него, молейки го да ходатайства пред своя баща — фараона, за снизхождение към едновърците им.

12 Княз Моса молел своя баща да смекчи участието на нещастните, но фараонът само се гневял и заповядал да увеличават тежестта на страданията, понасяни от неговите роби.

13 Скоро Египет бил сполетян от страшна беда. Чума покосила хиляди — млади и стари, здрави и болни, фараонът вярвал, че неговите богове се обърнали срещу него.

14 Но княз Моса му казал, че Богът на неговите роби сам се застъпил за нещастните и наказал египтяните.

15 Тогава фараонът заповядал на сина си да събере всички роби от еврейското племе, да ги изведе от града и да основе далеч от столицата друг град, където да живее с тях.

16 И Моса повел освободените в името на Бога Израилев евреи и заедно с тях напуснал своя град и египетската земя.

17 Така ги довел до земята, която някога загубили поради греховете си, дал им закони и ги поучавал постоянно да се молят на невидимия Творец, чиято благодетелност е безгранична.

18 След смъртта на княз Моса израилтяните строго съблюдавали неговите закони. Затова Бог ги възнаградил за всички бедствия, на които били подложени в Египет.

19 Тяхното царство станало най-могъщото на света, царете им се прочули с богатството си и продължителен мир се възцарил сред народа израилски.

Глава трета

1 Мълвата за славните богатства на Израил се разпространила по цялата земя и съседните народи му завидели.

2 Но Всевишният насочил срещу тях победоносното оръжие на евреите и езичниците не се осмелявали да ги нападат.

3 Но човек не винаги сам се владее, поради което верността на израилтяните към техния Бог не продължила дълго.

4 Те постепенно забравили благодеянията, с които той ги обсипал, и само рядко споменавали името му, а за помощ се обръщали към вълшебниците и чародеите.

5 Царе и вождове заменяли дадените от Моса закони със свои. Храмът Божи и богослуженията били занемарени, народът се отдал на наслаждения и загубил първоначалната смисленост.

6 Много векове изминали от Изхода от Египет, когато Бог решил отново да накаже Израила.

7 Чуждоземци нападали израилската земя, опустошавали полетата, разрушавали селищата, заробвали жителите.

8. Езичници от страната на ромеите се появили откъм морето. Те покорили евреите и назначили военачалници, които да ги управляват от името на Кесаря.

9 Разрушавайки храмовете, те забранявали на жителите да почитат своя невидим Бог, и ги заставяли да принасят жертви на езическите богове.

10 Благородниците превръщали във войници, жените вземали за себе си, а простият народ бил обрнат в робство и хиляди били отпратени отвъд морето.

11 Дори децата им изнизвали на острието на мечове. Скоро по цялата израилска страна се чували само ридания и стонове.

12 Ето в такова крайно бедствие те си спомнили за своя велик Бог. Те се обърнали към неговото милосърдие, молейки го да им прости. И нашият Отец със своята неизчерпаема благодетелност чул тяхната молба.

Глава четвърта

1 Тогава настъпил часът, избран от изпълнения с милосърдие премилостив Съдник, за да се въплъти в човешко същество.

2 И Вечният Дух, обитаващ царството на пълния покой и висшето блаженство, се възбудил и се проявил за неопределено време от Вечносъществуващото,

3 и облечен в човешки образ да посочи начина за съединяване с Божественото и за достигане

на вечното блаженство;

4 щото със своя пример да покаже как да се постигне нравствена чистота, да се отдели душата от грубата ѝ обвивка, да се достигне съвършенството, необходимо за възкачването в безкрайното Небесно царство, където царува вечното блаженство.

5 Скоро в Израил се родило чудно дете. Сам Бог говорел чрез неговата уста за телесната нищета и величието на душата.

6 Родителите на новороденото били бедни люде, но произхождали от род, известен с благочестието си, забравил предишното си величие, за да прославя името на Твореца и да му благодари за изпратените като изпитание нещастия.

7 За награда, че не са се отвърнали от пътя на истината, Бог благословил първородния син на това семейство. Той го назначил за свой избраник и го изпратил да поддържа изпадналите в грях и да изцелява страдащите.

8 Божественото дете, на което дали името Иса, почнало от най-ранни години да говори за единния и неделим Бог, убеждавайки заблудените души да се покаят и да се очистят от греховете, в които са затънали.

9 Отвсякъде идвали да го слушат и се чудели на словата, излизащи от детска уста. Всички израилтяни се съгласявали, че в това дете се е вселил Превечният Дух.

10 Когато Иса навършил 13 години — а на тази възраст всеки израилтянин трябвало да си избере жена —

11 в дома на неговите родители, живеещи от скромен труд, почнали да идват богати и знатни люде, които искали да имат за зет младия Иса, вече прославил се с назидателните си беседи в името на Всемогъщия.

12 Но Иса тайно напуснал родителския дом, излязъл от Йерусалим и заедно с търговци се отправил за Индия,

13 за да се усъвършенства в божественото слово и да изучи законите на великия Буда.

Глава пета

1 По Божия воля на четиринадесет годишна възраст младият Иса се прехвърлил на другия бряг на Инд и се заселил сред арийците в благословената от Бога земя.

2 Славата му се разпространила дълбоко на Север. Когато странствал из земите Пенджаб и Раджпутан, последователите на бога Джайна го замолили да се засели при тях.

3 Но той оставил заблудените поклонници на Джайна и се установил в Джагерната, в страната Орсис, където почиват тленните останки на Виаса Кришна. Там белите жреци на Брама му устроили радушен прием.

4 Те го научили да чете и да разбира Ведите, да изцелява с молитви, да проповядва и разяснява на народа свещеното писание, да изгонва от човешкото тяло духа на злото и да му възвръща човешкия образ.

5 Той прекарал шест години в Джагерната, Раджагрих, Бе-нарес и други свещени градове. Всички го обичали, тъй като Иса живеел в мир с вайсите и судрите¹, на които преподавал свещеното писание.

6 Но брамините и кшатриите² почнали да му говорят, че великият Пара-Брама³ им забранил да се докосват до сътвореното от неговата утроба и нозе,

7 че на вайсите е позволено само да слушат четенето на Ведите, и то само в празнични дни,

8 а на sudoите се забранява да присъстват при четенето на Ведите и дори да поглеждат в тях. Те са длъжни да бъдат вечни роби на брамините, кшатриите и дори на вайсите.

9 "Само смъртта може да ги избави от робство", казва Пара-Брама. "Остави ги и ела да се поклониш с нас на боговете, които ще ти се разгневят, ако не им се подчиниш".

10 Но Иса не слушал думите им, а ходел при судрите, за да проповядва против брамините и кшатриите.

11 Противопоставял се силно, някой да си присвоява правото да лишава ближните си от човешко достойнство, като казвал: "Богът Отец не прави никаква разлика между своите деца, които

¹ Нисши касти в Индия

² Касти на жреческото и военното съсловие.

³ Първопричината-Бог

са му еднакво скъпи".

12 Иса отхвърлял божествения произход на Ведите и Пураните и поучавал последователите си, че Законът е даден на човека, за да ръководи действията му.

13 "Бой се от своя Бог, превивай коляно само пред него единствен и само нему принасяй в жертва част от придобитото."

14 Иса отричал Тримурта и възплъщението на Пара-Брама, Вишну, Шива и другите богове и говорел:

15 "Вечният Съдник, Вечният Дух е създал душата единствена и неделима. Само тя, сътворена, оживява и се съдържа във всичко.

16 Съществува единствено Той, който желае и твори. Той съществува от вечността, битието му няма край, няма нищо подобно на Него нито в небесата, нито на земята.

17 Великият Създател не споделя властта си с никого, най-малкото с бездушна вещ, както са ви учили, тъй като властва само неговото всемогъщество.

18 Той е пожелал и светът се е появил. С една божествена мисъл е събрал водата и отделил от нея сушата на земята. Той е причина за тайнствения живот на човека, в когото е вдъхнал частица от битието си.

19 Той е подчинил на човека земята, водата и всичко онова, което е създал, като ги запазва в неизменен порядък, определяйки за всяка вещ точното ѝ съществуване.

20 Божият гняв към човека скоро ще разбие оковите, тъй като забравил своя Създател, е напълнил храмовете с мерзост и тълпата се кланя на твари, които Бог ѝ е подчинил,

21 тъй като, за да угоди на камъни и метал, човек принася в жертва хора, в които се съдържа частица от духа на Всевишния.

22 Човекът унижава работещите с пот на челото, за да угоди на тунядеца, седнал зад пищна трапеза.

23 Онези, които лишават своите братя от божествено блаженство, ще бъдат лишени от него самите те и брамините и кшатриите ще станат судри, с които Превечният ще бъде винаги,

24 тъй като в Деня на Страшния съд судрите и вайсите ще бъдат опростени за невежеството им, а Бог строго ще накаже със своя гняв онези, които са си присвоили права над тях".

25 Вайсите и sudoите били дълбоко удивени и попитали Иса как да се молят, за да не погубят блаженството си.

26 "Не се кланяйте на идоли, тъй като те няма да ви разберат; не следвайте Ведите, където истината е изкривена; не смятайте, че винаги сте прави, и не унижавайте ближния си.

27 Помагайте на бедните, поддържайте слабите, не причинявайте зло никому, не пожелавайте онова, което нямате, а виждате у другите".

Глава шеста

1 Узнали за проповедите на Иса към судрите, белите жреци и воители решили да го премахнат и изпратили слуги да го търсят.

2 Предупреден за опасността, през нощта Иса напуснал Джагернат, добрал се до планините и се заселил в страната на гаутамидите, където се родил великият Буда Сякия Муни, в сред народа, кланящ се на единния и величествен Брама.

3 Научил до съвършенство езика пали, праведният Иса се отдал да изучава свещените свитъци на сутрите.

4 След шест години Иса, когото Буда избрал да разпространява святото му слово, можел съвършено да тълкува свещените свитъци.

5 Тогава напуснал Непал и Хималайските планини, спуснал се в долината Раджпутан и се отправил на Запад, проповядвайки в сред народите за висшето съвършенство на човека,

6 за това, че да се прави добро на ближния е най-сигурното средство да се смириш пред Вечния Дух: "Този, който възвърне първоначалната си чистота", говорел Иса, "получавайки прошка за греховете си, след смъртта ще има право да съзерцава величествения образ на Бога".

7 Бродейки из езически земи, Иса поучавал, че поклонението пред видимите богове противоречи на естествения закон.

8 "Тъй като човекът", казал той, "не е надарен с дарбата да съзерцава образа на Бога, си създава цяло множество от богове, приличащи на Превечния.

9 Несъвместимо е с човешката съвест да се поставя величието на божествената чистота по-

ниско от животните или предметите, направени от ръката на човека от камък или метал.

10 Превечният Законодател е единствен. Няма други богове освен него. Той не разделя света с никого друго, не беседва с никого за своите намерения.

11 Както бащата би постъпил с децата си, така сам Бог ще съди хората след смъртта им по своите милосърдни закони. Никога той няма да унизи своето чедо, заставяйки душата му да се преселва както в чистилището, така и в тяло на животно.

12 "Небесният закон", говорел Създателят чрез устата на Иса. "е против принасянето на човешки жертви на истукан или животно, тъй като Аз от своя страна ще принеса в жертва на човека всички животни и всичко, което се намира в света.

13 Всичко е посветено на човека, който се намира в непосредствено и тясно единство с Мен, неговия Отец. Затова строго ще бъде съден и наказан онзи, който ме лишава от Моя син.

14 Човек пред вечния Съдник, е както животно пред човека.

15 Затова ви казвам, оставете идолите, не изпълнявайте обредите, които ви разделят от вашия Отец и ви свързват с жреците, от които небето се е отвърнало.

16 Те са ви откъснали от истинския Бог, а суеверието и жестокостта им ви води към изкривяване на духа, към загуба на всякакво нравствено чувство.

Глава седма

1 Словата на Иса се разпространявали сред езичниците навсякъде, където проповядвал, и хората изоставяли идолите.

2 Виждайки това, жреците поискали от онзи, който прославял името на Бога, истински доказателства в присъствието на народа за прорицанията, които произнасял, както и доказателства за нищожността на идолите.

3 И Иса отговорил: "Ако вашите идоли и вашите животни са по-могъщи и действително притежават свръхестествена власт — е, какво от това — нека гръм ме порази на място."

4 "Стори чудо!" възразили жреците. „Нека твоят Бог засрами нашите, ако те го отвращават".

5 Но тогава Иса отговорил: "Чудесата на нашия Бог се проявяват от първия ден на Сътворението на Света. Който не ги вижда е лишен от един от най-прекрасните дарове на живота.

6 Гневът Божи ще се стовари не върху бездушните късчета камък, метал или дърво, а върху хората, които е трябвало да унищожат всички направени от тях идоли, за да се спасят.

7 Както камъкът и пещчинката, почти нищожни в сравнение с човека, очакват безропотно момента, когато той ще ги вземе, за да направи от тях някаква полезна вещ,

8 така и човек трябва да чака великата милост, с която го дарява Бог, възнаграждаващ го по свое усмотрение.

9 Горко ви, противници на хората, ако това не е милостта, който очаквате, а гневът Божи. Горко ви, ако очаквате той да засвидетелства могъществото си с чудеса.

10 В гнева си той ще унищожи не само идолите, но и онези, които ги издигат. Сърцата им ще станат жертва на вечния огън, а разтерзаните им тела ще утолят глада на дивите зверове.

11 Бог ще изгони животните, осквернили неговото стадо. Но той ще върне при себе си заблудилите се, непознали в себе си малката небесна частица, която съществува в тях".

12 Виждайки безсилието на своите жреци, езичниците повярвали на словата на Иса и боейки се от гнева Божи, разбили на късове своите идоли, а жреците, спасявайки се от народната мъст, избягали.

13 Иса поучавал още езичниците да не се мъчат да видят Вечния Дух със собствените си очи, но да се стремят да почувстват сърцето му и да станат наистина душевно чисти, достойни за неговата милост.

14 "Не само не правете човешки жертвоприношения", говорел той, "но въобще не колете нито едно животно, на което е дадено живот, защото всичко е сътворено в полза на човека.

15 Не крадете чуждия имот, тъй като това би било похищение от ближния ви на предмет, добит с пот на челото.

16 Не мамете никого, за да не измамат самите вас. Покайте се преди Страшния съд, преди да е станало твърде късно.

17 Не развратничете — това осквернява Божиите закони.

18 Ще достигнете висшето блаженство не само очиствайки се, но и ръководейки другите по

пътя, който ще им позволи да придобият първичното съвършенство".

Глава осма

1 В съседните страни плъзнали слухове за проповедите на Иса и когато пристигнал в Персия, жреците се изплашили и забранили на жителите да го слушат.

2 Виждайки, че всички го посрещат с радост и благоговейно слушат проповедите му, издали заповед да го доведат при великия жрец, който го подложил на следния разпит:

3 „За какъв нов бог говориш? Нима не знаеш, нещастнико, че светият Зороастър, единственият праведен, е имал честта да влиза в съприкосновение с Висшето Същество?“

4 То е заповядало на ангелите да запишат Божието слово за този народ и законите, дадени от Зороастър в рая.

5 Кой си ти, който се осмеляваш да хулиш тук нашия Бог и да сееш съмнения в сърцата на вяващите?

6 А Иса му отговорил: "Възвестявам не за нов Бог, а за нашия Небесен Отец; Той съществува преди всякакво начало и ще съществува след вечния край.

7 За него беседвах с народа, който като невинно дете не е в състояние да възприеме Бог само със силата на разума си и да проникне в неговото божествено и духовно величие.

8 Но както новороденото намира в тъмнината майчината гръд, така и вашият народ, въввлечен в заблуда от вашите лъжливи учения и религиозни обреди и подведен от подбуди, ще познае своя Отец в Отеца, чийто предвестник съм аз.

9 Чрез моите уста Вечното Същество възвестява на вашия народ: Не се кланяйте на слънцето, то е само част от света, сътворен от мен за човека.

10 Слънцето изгрява, за да ви сгрее по време на вашия труд, и залязва, за да ви дари с покой, както съм определил.

11 Само на мен, единствен, принадлежи всичко, което е около вас или под вас; всичко, което владеете."

12 "Но", възразили жреците, "как може народът да живее по законите на справедливостта, ако няма наставници?"

13 Тогава Иса отвърнал: "Докато народите не са имали жреци, управлявал ги е естественият закон и те са запазвали непорочността на душите си.

14 Душите им били в Бога и за да беседват с Отеца, не е имало нужда от посредничеството на каквото и да било идол или животно в огъня, както вие го прилагате.

15 Вие утвърждавате, че е нужно да се кланяме на Слънцето, на Духа на Доброто и на Духа на Злото. Истина ви казвам, учението ви е мерзост. Слънцето не грее произволно, но по волята на невидимия Творец, дал началото му.

16 Той желае това светило да сияе през деня, да стопля труда и посятото от човека.

17 Вечният Дух е душата на всяко одушевено същество и вие вършите тежък грях, разделяйки го на Дух на Злото и Дух на Доброто, тъй като Той е изключително само Бог на Доброто,

18 който подобно бащата в семейството прави само добро на децата си и им прощава всички простъпки, ако се разкайват.

19 А духът на Злото живее на Земята в сърцата на хората, които отклоняват Божиите чада от пътя на дълга.

20 И казвам ви, бойте се от Деня на Страшния съд, когато Бог ще наложи тежко наказание над ония, които заповядват неговите деца да се отклоняват от истинския път и ги изпълват със суеверия и предразсъдъци,

21 над ония, които ослепяват зрящите, предавайки заразата върху носителите на доброто, проповядвайки преклонение пред предмети, които Бог е подчинил на човека за собственото му благо и в помощ на труда му.

22 И така, вашето учение е плод на заблудите ви, тъй като желаете да се доближите до Бога на Истината, вие си създавате лъжливи богове".

23 Изслушвайки го, маговете решили сами да не му причиняват зло. През нощта, когато цялото селище заспало, извели го извън стените и го оставили на главния път с надеждата, че няма да закъснее да стане жертва на дивите зверове.

24 Но закрилян от Господ, нашия Бог, свети Иса продължил пътя си без приключения.

Глава девета

1 Иса, когото Творецът избрал, за да напомни на хората, затънали в пороци, за истинския Бог, пристигнал в страната Израил, когато навършил 29 години.

2 След завръщането на Иса езичниците принуждавали израилтяните да понасят още по-жестоки страдания и те изпаднали в дълбоко униение.

3 Мнозина почнали да изоставят законите на своя Бог и Моса с надеждата да смекчат дивите си завоеватели.

4 Предвид това положение Иса увещавал своите съотечественици да не се отчайват, тъй като денят за изкупление на греховете приближавал и чрез него утвърждавал вярата им в Бога и техните предци.

5 "Деца, не изпадайте в отчаяние", говорел Небесният Отец чрез устата на Иса, тъй като чувам вашия глас и воплите ви достигат до Мен.

6 Не плачете повече, о, мои възлюбени, тъй като риданията ви докоснаха сърцето на вашия Отец и той ви е простил, както бе простил на вашите предци.

7 Не напускайте семействата си, за да не потънете в разврат, не губете благородството на чувствата си, не се кланяйте на идоли, които ще останат глухи за вашия глас.

8 Изпълнете моя храм с надежда и търпение и не отстъпвайте от вярата на вашите предци, тъй като аз единствен им сочех пътя и ги обсипвах с благодеяния.

9 Вдигнете падналите, дайте на гладните да ядат и помогнете на болните, за да бъдете свършено чисти и праведни в Деня на Страшния съд, който ви готвя".

10 Израилтяните се стичали да слушат словата на Иса и го питали къде да благодарят на Небесния Отец, тъй като враговете разрушили храмовете им и унищожили свещените съдове.

11 Иса им отговарял, че Бог не е имал предвид храмове, строени от човешки ръце, но е разбирал под това понятие човешките сърца, които представляват истинският Храм Божи.

12 "Влизайте непоколебими в храма на вашето сърце, озарявайте го с добри мисли, търпение и упование, каквито трябва да имате към вашия Отец.

13 Вашите свещени съдове, това са вашите ръце и очи. Мислете и вършете Богу угодни дела, тъй като, вършейки добро за ближния, вие изпълнявате обред, украсяващ храма обител на Онзи, който ви е дал деня.

14 Бог ви създаде по свое подобие невинни и с чиста душа, изпълни ви с доброта, определи да бъдете не извор на зли помисли, а светилище на любовта и справедливостта.

15 Истина ви казвам, не осквернявайте сърцето си, тъй като в него постоянно присъства Вечното Същество.

16 Ако искате да вършите дела, отбелязани с благочестие или любов, правете го с щедро сърце и нито едно ваше действие да не изхожда от надеждата за изгода или търговска печалба.

17 Такъв тип действия не ще ви приближат към спасението, а ще ви доведат до нравствено падение, при което кражбата, лъжата и убийството ще се смятат за смели действия".

Глава десета

1 Свети Иса странствал от град на град, укрепявайки чрез словото Божие мъжеството на израилтяните, готови да изпаднат в отчаяние, и хиляди го следвали, за да го слушат.

2 Управниците се страхували от него и съобщили на главния управител, който живеел в Йерусалим, че човек на име Иса, който с беседите си настройвал народа срещу властта, че скоро щял да ги освободи от самозвани управници, а тълпата го слушала и пренебрегвала обществените си задължения.

3 Тогава управникът на Йерусалим Пилат заповядал да хванат проповедника Иса, да го доведат в града и да го изправят пред съдиите, но без да се предизвиква народното недоволство. Пилат възложил на свещениците, книжниците и еврейските старейшини да го съдят в храма.

4 Между това Иса, продължавайки проповедите си, сам пристигнал в Йерусалим. Узнавайки за пристигането му, всички жители, чули за неговата слава, излезли да го посрещнат.

5 Те го приветствали почтително и отворили пред него вратите на храма, за да чуят от устата му същото, което проповядвал в другите градове на Израил.

6 А Иса им казал: "Човешкият род загива от недостиг на вяра, тъй като мракът и бурята са въвели в заблуда човешкото стадо и то е загубило пастирите си.

7 Но бурите не продължават непрекъснато, а и мракът не винаги скрива светлината. Небето скоро ще се изясни, небесната светлина ще се разпространи по цялата земя и заблуденото стадо ще се събере около пастира си.

8 Не се мъчете да търсите преки пътища в тъмнината, за да не паднете в някакъв ров. Съберете сетните си сили. поддържайте се един друг, уповавайте се на Бога и чакайте първия проблясък на светлината.

9 Този, който подпомага съседа си, се укрепва сам. Онзи, който защитава своя дом, защитава своя народ и своята страна.

10 Бъдете уверени, че е близо денят, когато ще се освободите от мрака. Обединете се в едно семейство и врагът ви ще затрепери от страх, тъй като той не познава какво е милостта на Великия Бог.

11 Свещениците и старците го слушали удивени от словата му и го попитали дали е истина, че се опитвал да вдигне народа срещу властта, както са докладвали на управника Пилат.

12 "Може ли да се въстане срещу заблудени люде, за които мракът е покрил техния път и врати?" отговорил Иса. "Аз само казах на нещастните, както го правя и сега тук в Храма, да не продължават да вървят повече по мрачните пътища, тъй като под краката им би се отворила бездна.

13 Земната власт е кратка и подлежи на множество промени. Не би имало никаква полза за човека да ѝ се противопоставя, тъй като една власт винаги наследява друга власт. Така ще продължава и до края на човешкия живот.

14 Нима не виждате, че могъщите и богатите сеят дух на метеж срещу вечната власт на Небето?"

15 Тогава старците попитали: "Кой си и откъде си дошъл? По-рано не сме слушали за тебе и дори не знаем името ти".

16 "Аз съм израилтянин", отвърнал Иса, "и в деня на моето раждане видях стените на Йерусалим и чух риданията на моите братя, обърнати в робство и воплите на моите сестри, похитени от езичниците.

17 Душата ми болезнено тъгуваше, когато видях, че моите братя са забравили истинския Бог. Още като дете напуснах бащиния дом, за да се преселя при други народи.

18 Но чувайки, че моите братя са изпаднали в още по-голяма беда, върнах се в страната на моите родители, за да мога отново да призовавам братята си към вярата на техните предци, която ни проповядва търпение на земята и чрез това да се постигне пълното и висше блаженство в небесата".

19 И мъдрите старци му задали следния въпрос: "Твърди се, че отхвърляш законите на Мойсей и проповядваш пренебрежение към Божия храм".

20 А Иса отговорил: "Не се разрушава онова, което е дадено от нашия Небесен Отец и е било разрушено от грешниците. Но аз съветвах да очистим сърцето си от всякаква скверност, тъй като то е истинският Храм Божи.

21 А законите на Мойсей се стараех да възстановя в сърцата на хората. И казвам ви, че не разбирате истинския им смисъл, тъй като те ни учат не на мъст, а на истинска прошка. Само смисълът на тези закони е извратен".

Глава единадесета

1 Изслушвайки го, свещениците и мъдрите старци решили да не го съдят, тъй като той не е сторил никому зло, и като се явили пред Пилат, когото езическият цар на страната Ромул назначил за управник на Йерусалим, му казали следното:

2 "Ние видяхме човека, когото обвиняваш в подстрекателство на нашия народ към бунт, слушахме проповедите му и знаем, че е наш съотечественик.

3 Градоначалниците са ти дали фалшиви донесения, тъй като той е справедлив човек и учи народа на Словото Божие. Разпитахме го и го пуснахме да си върви с мир".

4 Управникът изпаднал в силен гняв и изпратил преоблечени слуги да следят всяко действие на Иса и да донасят за всяка произнесена от него дума, с която се обръща към народа.

5 Но Иса продължил да посещава съседните градове и да проповядва истинския път на Твореца, увещавайки евреите да проявяват търпение и обещавайки им скорошно освобождение.

6 През цялото време се стичали много хора. Навсякъде, където и да бил, мнозина го следвали и му служели.

7 Иса проповядвал: "Не вярвайте в чудеса, извършвани от човека, тъй като единствен Владетелят на Природата е способен да сътворява свръхестествени дела, докато човекът е безсилен да удържи яростта на ветровете и да предизвика дъжд.

8 Но има чудо, което може да извърши и човек. Това е, когато той, изпълнен с искрена вяра, реши да изкорени от сърцето си всички лоши помисли и за да достигне целите си, изостави пътищата на беззаконието.

9 Всичко, извършено без Бога, е само груба заблуда, съблазън и чародейство и показва до каква степен душата, която го извършва, е изпълнена с безсрамие, лъжа и пороци.

10 Не вярвайте на прорицатели. Само Бог знае бъдещето. Който разчита на гадатели, осквернява храма на сърцето си и показва неувереност в почитането на своя Създател.

11 Вярата в гадателите и техните прорицания разрушават природната чистота на човека и детската му непорочност. Силата на преизподнята го овладява и го подбужда да извършва всякакви престъпления, кара го да се кланя на идоли.

12 Но Господ Бог наш, нямащ равен на себе си, е единствен, всемогъщ, всеведущ и вездесъщ и обладава цялата мъдрост и цялото просвещение.

13 Към Него трябва да се обръщате, за да получите утеха в огорченията, помощ в труда, изцеление от болестите. Онези, които се надяват, няма да получат отказ от Него.

14 Тайната на природата е в ръцете Божии, тъй като до възникването си светът е съществувал само в дълбините на Божествената мисъл. Той се е превърнал в материален и видим по волята на Всевишния.

15 Когато искате да се обърнете към Него, превърнете се отново в деца, тъй като не познавате нито миналото, нито настоящето, нито бъдещето, а Бог е Господар на времето".

Глава дванадесета

1 „Праведни човече“, обърнали се към него преоблечените слуги на управника на Йерусалим, "кажи ни — да изпълняваме ли волята на кесаря или да чакаме близкото освобождение?"

2 Познал слугите, изпратени да подслушват питащите го, Иса им казал: "Не съм ви предсказвал, че ще се освободите от кесаря. Душата, затънала в грях, ще се освободи от него.

3 Няма семейство без глава, няма да има ред всред народ без кесар, на когото да се подчинява, тъй като той единствен ще отговаря за действията си пред Страшния Съд".

4 "Притежава ли кесарят божественото право", още го попитали съгледвачите, "и е ли той най-добрият всред смъртните?"

1 5 "Няма най-добър всред хората, но има болни, за които трябва да се грижат избрани люде, облечени с власт със средства, дадени им според светия закон от Небесния Отец.

6 Милосърдието и справедливостта са най-висшите качества, дарени на кесаря. Името му ще се прослави ако ги прилага.

7 Но който постъпва иначе, престъпва пределите на властта над своите подчинени и подлага живота си на опасност, оскърбява Великия Съдник, наврежда на достойнството си всред общественото мнение".

8 В това време към тълпата се приближила старица, за да слуша по-добре словата на Иса, но била отстранена от един от преоблечените хора, който стоял пред нея.

9 Тогава Иса казал: "Не е хубаво, че синът отблъсква своята майка, за да заеме първото място, което всъщност принадлежи на нея. Който не почита майка си, най-святото след Бога същество, той не е достоен за името син.

10 Чуйте какво ще ви кажа: почитайте жената, вселенската майка. В нея е цялата истина за Божественото творение.

11 Тя е основа на всичко добро и прекрасно, тя е извор на живота и смъртта. От нея зависи съществуването на човека, тъй като тя е нравствената и естествена опора в неговите дела.

12 Тя ви ражда в мъки и ви отглежда с пот на челото. Тя се грижи за израстването ви и до самата й смърт ви причиняват най-тежки мъки. Благодаряйте я, уважавайте я, тъй като тя е вашият единствен приятел и опора на земята.

13 Почитайте я, защитавайте я. Постъпвайки така, вие заслужавате любовта ѝ и нейното сърце

и ще бъдете приятни на Бога. Ето защо много грехове ще ви се опростят.

14 Обичайте така и вашите жени и ги уважавайте, тъй като утре те ще бъдат майки, а по-късно прамайки на целия род.

15 Покорявайте се на жената. Нейната любов облагородява човека, смекчава ожесточеното му сърце, укротява звяра и го превръща в агънце.

1 Жената и майката са неоценимото съкровище, което ви е дал Бог. Те са най-прекрасната украса на вселената и от тях се ражда всичко, което населява света.

17 Както някога Богът на Силата отделил светлината от тъмнината и сушата от водата, така жената владее божествения дар да отдели у човека добрите намерения от злите помисли.

18 Ето защо ви казвам, че след Бога най-хубавите ви мисли трябва да принадлежат на жените. Жената за вас е божествен храм, в който твърде лесно ще получите пълно блаженство.

19 Черпете от този храм нравствените си сили, там ще забравите своите неудачи и печал, ще възвърнете загубените сили, нужни ви, за да помагате на ближния.

20 Не я подлагайте на унижения. С това унижавате себе си и губите любовта, без която тук на земята не съществува нищо.

21 Закриляйте жена си и тя ще защити вас и цялото ви семейство. Всичко, което правите за своята майка, съпруга, за някоя вдовица или за друга жена в скръб, правите за Бога."

Глава тринадесета

1 Така Иса поучавал народа израилски в продължение на три години, във всеки град, във всяко селище, по пътища и полета и всяко негово предсказание се сбъдвало.

2 През цялото време слугите на управителя Пилат го наблюдавали, но не намирали доказателства за онова, което било събрано в донесенията за Иса.

3 Изплашен от твърде голямата привързаност на народа към Иса, който според неговите противници искал да вдигне народа и да го подбуди да го провъзгласи за цар, Пилат наредил на един от съгледвачите да го обвини.

4 Тогава заповядал на войниците да го задържат и затворят в тъмница, където го подложили на мъчения, за да бъде принуден да признае нещо, за което да го екзекутират.

5 Светецът, който мислел само за пълното блаженство на своите братя, понасял страданията в името на своя Отец.

6 Слугите на Пилат продължили да го измъчват и го довели до състояние на пълна изнемощялост, но Бог бдял над него.

7 Узнавайки за страданията и мъченията, на които бил подложен, свещениците и мъдрите с старци дошли да молят управника да освободи Иса по повод приближаващия голям празник.

8 Но управникът категорично им отказал. Тогава те го замолили да изправи Иса пред съда на старейшините, за да бъде осъден или оправдан преди празника. Пилат се съгласил.

9 На следващия ден управникът заповядал да се свикат главните военачалници, свещениците, мъдрите старци и законодателите, за да осъдят Иса.

10 Извели светеца от тъмницата, заповядали му да застане пред управителя между двама разбойници, които били съдени по същото време като него, за да покажат на тълпата, че не само той ще бъде съден.

11 Обръщайки се към Иса, Пилат казал: "О, човече! Истина ли е, че си подбуждал народа против властта, за да станеш сам цар израилски?"

12 "Не се става цар по собствена поля", отвърнал Иса. "Излъгали са те, като са ти казали, че бунтувам народа. Винаги му говорех само за Царя Небесен и го учех да се кланя нему,

13 тъй като синовете израилеви са загубили първоначалната си чистота и ако не се уповават на истинския Бог, ще бъдат жертвани и техният храм ще се превърне в развалини.

14 Временната власт поддържа ред в страната и аз ги учех да не забравят това. Казвах им: живеете съобразно положението и съдбата си, за да не нарушавате обществения ред, и им напомнях, че в сърцата и умовете им царува безпорядък.

15 Царят небесен също така е наказвал и унищожавал националните им царе. Но, казвах им аз, ако вие безропотно се покорявате на съдбата си, то за вас ще е Царството небесно".

16 В това време въвели свидетелите и единият казал: "Ти говореше на народа, че временната власт е нищо пред онзи цар, който скоро щял да избави израилтяните от езическо иго".

17 "Бъди благословен", промълвил Иса, "че каза истината. Царят Небесен е много повече и много по-могъщ от земния закон и неговото царство превъзхожда всички земни царства.

18 И не е далеч времето, когато по Божия воля народът израилски ще се очисти от греховете си, тъй като е казано, че ще се появи предвестник, за да обяви освобождението на народа и го съедини в едно семейство".

19 А управникът, обръщайки се към съдиите, казал: "Чухте ли? Израилтянинът Иса признава вината, в която го обвиняват. Съдете го по вашите закони и го накажете със смърт".

20 "Ние не можем да го обвиним", отвърнали свещениците и старейшините, "сам ти току-що чу, че той намеква за Царя Небесен и нищо не е проповядвал на синовете, което би представлявало неподчинение на закона".

21 Тогава Пилат извикал свидетеля, предал Иса. Този човек дошъл и се обърнал към Иса: "Не намекваше ли ти за царя израилски, когато говореше, че Царуващият в небесата те е изпратил да подготвиш неговия народ?"

22 Благославяйки го, Иса му казал: „Ще ти се прости, тъй като говориш не от себе си". След това се обърнал към управника: "Защо се унижаваш и учиш подчинените си на лъжи, когато и без това имаш възможност да обвиниш невинен?"

23 След тези думи управникът изпаднал в страшна ярост и се изказал за осъждането на Иса на смърт и за обявяване на двамата разбойници за невинни.

24 Съдиите се посъветвали помежду си и казали на Пилат: „Няма да поемем такъв голям грях. Да осъдим невинен и да оправдаем разбойници противоречи на нашите закони.

25 Прави каквото искаш". Като казали това, свещениците и мъдрите старци излезли и измили ръцете си в свещения съд, казвайки: "Не сме виновни за смъртта на праведника".

Глава четиринадесета

1 По заповед на управника, воините хванали Иса и двамата разбойници и ги отвели на мястото екзекуцията, където ги приковали с гвоздеи към вкопани в земята кръстове.

2 Целият ден телата на Иса и двамата разбойници с капеща кръв висели охранявани от воини; народът стоял наоколо; близките на екзекутираните се молели и плакали.

3 По залез слънце страданията на Иса се прекратили. Той загубил съзнание и душата на този праведник се отделила от тялото, за да отиде и се смири пред Божеството.

4 Така завършило земното съществуване на отблясъка на Вечния Дух в образа на човек, който заради спасението на окаяните грешници понесъл такива страдания.

5 Но Пилат се изплашил от стореното и заповядал да предадат святото тяло на неговите близки и те го погребали близо до мястото на екзекуцията. Тълпата идвала да се моли на гроба му и изпълвала въздуха с ридания и стонове.

6 След три дни, опасявайки се от народното недоволство, управникът изпратил воини да вземат тялото на Иса и да го погребат някъде другаде.

7 На следващия ден тълпата намерила гроба отворен и празен. Тукатси се разпространила мълвата, че Висшият Съдник изпратил своите ангели да вземат смъртните останки на светеца, в когото приживе пребивавала част от Божествения Дух.

8 Когато слухът достигнал до Пилат, той се разгневил и забранил под страх от смърт и робство да се произнася името на Иса и да се молят за него на Господа.

9 Но народът продължил да оплаква и гръмко да прославя своя Учител. Заради това много хора били отведени в робство, подложени на мъчения и избити.

10 И учениците на свети Иса напуснали страната Израил и се пръснали из всички езически страни, проповядвайки да се изоставят грубите заблуди и да се мисля за спасението на душите и за пълното блаженство, което очаква хората в невеществения свят, където обитава великият Творец.

11 Езичници, царе и воини слушали проповедниците, изоставяли нелепите си вярвания, напускали своите жреци и техните идоли, за да възхваляват премъдрия Творец на Вселената, Царя на царете, чието сърце е изпълнено с безкрайно милосърдие.

ПЕРГАМЕНТ НАМЕРЕН В ГРОБА НА МОНАХА (Откриването на евангелието от Петър)

Сред непризнатите от църквата раннохристиянски писания особено място заема фрагмент от Евангелието от Петър намерен в Египет през 1886 г. в гроба на средновековен монах заедно с Апокалипсиса на Петър и Книгата на Енох. Самият ръкопис върху пергамент се отнася по всяка вероятност към VIII – IX век, но текстът бил създаден значително по-рано. Езикът и стилът на Евангелския фрагмент, както и на Апокалипсиса, са свързани с раннохристиянската литература.

Откъсът от Евангелието от Петър започва по средата на едно изречение и прекъсва по средата на друго. Вероятно самият преписвач не е разполагал с повече от онова, което е преписвал. Това личи от факта, че началото и края на откъса са украсени със сложни орнаменти и преплетени ленти и кръстове. Прието е да се смята, че фрагментът е част от Евангелието от Петър, защото текстът е написан в първо лице и авторът се самоназовава Симон-Петър.

Петър⁴ играе важна роля в християнските писания и предания. Според новозаветните евангелия той и неговият брат Андрей били първите, призовани от Исус в числото на учениците му (Марко, 1, 16-17. Според Евангелието от Йоан пръв след Исус тръгнал Андрей, който след това довел брат си Симон, наречен от Исус Кифа, т. е. камък — Йоан 1, 40-42). Изброяването на дванадесетте апостоли в каноническите евангелия започва с Петър (Марко, 3.16, Матей, 10,2, Лука 6,14). Съгласно евангелията Петър бил рибар. За него и брат му се отнасят думите на Исус: "Вървете след Мене и аз ще ви направя да бъдете ловци на човеци" (Марко, 1,17).

В Евангелието от Матей има фраза, която отделя Петър от другите ученици и която обосновава особеното положение на папата в римо-католическата църква: "Ти си Петър и на тоя камък ще съградя църквата Си и портите адови няма да ѝ надделеят; и ще ти дам ключовете на царството небесно, и каквото свържеш на земята, ще бъде свързано на небесата; и каквото развържеш на земята, ще бъде развързано на небесата" (Матей 16,18-19). Такова твърдение липсва в другите евангелия, а и у Матей стои някак изкуствено, тъй като следващият стих 20 по-скоро се приближава до стих 16 или 17, но не и към 19. Не е изключено, сентенцията за Петър да е влязла в текста на Евангелието от Матей при поредния препис от II в. и да се явява като отзвук на борбата за приоритета на традицията, свързана с името на Петър и претенциите на ръководителите на римската християнска общност, чиито основател се смята, че е той⁵.

Особеното положение на Петър в Иерусалимската община създавало представата, че бил призван да проповядва християнството сред иудеите. Във всеки случай това твърди апостол Павел в Послание към галатяните.

Но може да се проследи и друго отношение към образа на Петър. В евангелията се разказва как Петър трижди се отрекъл от своя учител. Според разказа Петър тръгнал след Исус и бил в двора по време на разпита. Една прислужница го познала, но Петър заявил, че не знае за кого става дума. Другите, които били там, познали по акцента му, че е галилеец, но и тогава Петър се отрекъл от Исус (Марко, 14, 66-72; Матей 26, 69-74).

Описанието избобилства с реалистични детайли: Петър, който се грое на огъня в двора; хората, познали галилейското му произношение; страхът и разкаянието на Петър. Наистина в Евангелието от Йоан, в което много повече отколкото в останалите Евангелия се отдава значение на сакралния смисъл на събитията, тройното отричане сякаш се отменя с тройния въпрос на възкръсналия Исус към Петър: "Симоне Ионин, любиш ли ме повече отколкото тя?" и с тройното "да, Господи" на Петър (Йоан, 21,15-17). И все пак Петър се оказва единственият ученик на Исус, отрекъл се от Учителя (в Евангелието от Йоан заедно с Петър в двора на първосвещеника идва още един ученик, но за неговото поведение нищо не се разказва).

В по-късната апокрифна литература, в "Деяния на Петър", в легендите, свързани с пребиваването на Петър в Рим, основно се развива апологетичната традиция, смекчаваща противоречията между Павел и Петър. Тази апологетична традиция била резултат от дейността на проповедници от римската община, която, както вече се каза, го почитала като свой основател.

Почитта, с която се ползвал Петър сред първите последователи на християнството, естествено е довела до поява на книги, които предавали традицията, свързана с името му. Между това в Новия завет има само две послания, авторството на които се приписва на Петър и в които не се съдържат разкази за негово участие при проповядване на Исусовото учение. Християнските предания са

⁴ камък на гр. превод от арамейското "кифа"

⁵ В разни предания Петър се проявява като проповедник в различни градове на Римската империя. След това проповядвал в Антиохия Мала Азия, откъдето се оправил за Рим. Там бил разпънат на кръст по време на гонението на християните при Нерон

направили евангелиста Марко негов ученик (така се предполага, че Марко е предал разказите на Петър). Но за такава фигура като Петър, това явно е недостатъчно. И действително още преди откриването на християнските апокрифи през 40-те години на XX в. в Египет било известно за съществуването на непризнати от църквата книги, написани непосредствено от името на апостол Петър.

За Евангелието от Петър споменава от Ориген и в "Църковна история" на Евсевий Кесарийски. Според тях Евангелието от Петър било създадено от предшественици на сектата на докетите, чието учение било разпространено в Сирия през II в. от н.е. Названието на сектата произлиза от гръцки. Те смятали, че пребиваването на Христос на Земята е нереално, само изглеждащо, и отричали човешката природа на Иисус.

Но християнските автори свързват евангелието от Петър не само с докетите, но и с иудео-християните. Така напр. Теодорит (IV-Vв.) пише: "Назарейте са иудеи, почитащи Христос като справедлив човек и използват така нареченото Евангелие от Петър". Възможно ли е анализът на достигналия до нас фрагмент да обясни тези противоречиви сведения на християнските автори? До известна степен да, но за съжаление откъсът е твърде малък и не дава пълна представа за съдържанието на цялото евангелие.

Преди всичко трябва да се отбележи, че евангелието от Петър отразява до голяма степен същата традиция, както и почитание на което и да е от тях. То е близко до тях и по език.

Специфична особеност на евангелието от Петър е описанието на разпятието и възкресението на Иисус. На кръста Иисус не изпитва страдания. Единствената произнесена от него фраза е "Сила, моя, сила моя, ти ме остави!" След това възклицание, той се "възнесъл". В новозаветните евангелия последните думи на Иисус се предават различно. В Евангелието от Лука той казва: "Отче, в Твоите ръце предавам духа Си" (Лука, 23, 46). В Евангелието от Йоан, след разговора с ученика си, на когото възлага да се грижи за майка му, Иисус казва: "Жаден съм" (като евангелистът добавя думите "за да се сбъдне Писанието") и след това добавя последните думи: "Свърши се" (Йоан, 19, 28-30). Евангелията от Матей и Марко привеждат цитат от старозаветен псалм на арамейски (и дават превод на гръцки), произнесен от Иисус преди смъртта: "Или, Или (Елой, Елой, при Марко), лама савахтани?, което значи: Боже мой, Боже мой, защо си Ме оставил?" Драматичен епизод, който води по всяка вероятност към най-древната арамейска традиция за разпятието на Иисус. Фрагментът от евангелието от Петър дава своеобразно перифразиране, отправящо към най-ранната традиция, отразена у Марко и Матей. Авторът на евангелието от Петър е заменил Бог със "Сила", което представлява, както и съвсем другите редакции на последните думи на Иисус у Лука и Йоан, следствие на сакрализацията на образа му.

В този апокриф своеобразно е представено описанието на възкресението на Иисус. В евангелията самото възкресение се е извършило тайно. Учениците виждат празен гроб, пазен от ангели (или ангел), възвестяващи за възкресението, след това се появява вече възкръсналият Иисус. При Петър са описани всички детайли на възкресението и то става пред очите на много свидетели. Отначало небето се разтваря и оттам се спускат два ангела (мъже), които влизат в гробницата и извеждат от там трети, но не в предишния човешки, а във фантастичен вид (главата му била повисоко от небето). Следва ги кръст, при което от него прозвучава отговор на въпроса, дошъл от небето: "Възвести ли ти на мъртвите?" Описанието на възкресението няма паралел в другите известни ни евангелия.

Цялото описание на възкресението на Иисус е близко до апокалиптичната литература. В този разказ живият кръст е не само фантастичен детайл. Кръстът съпровожда Иисус на небето и в "Апокалипсиса от Петър", превръщайки се в сакрален символ — дърво на вечния живот.

Възниква въпросът — в каква среда и кога е могло да бъде създадено евангелието от Петър? Авторът на достигналия до нас разказ не е бил иудей. За това се съди от думите му какво законът предписва на иудеите, а също така и от неговия стремеж да докаже свръхестествеността на Иисус, без да се позовава на пророчествата, а на разкази за чудеса, станали пред свидетели. В същото време той проследява древна традиция, много обща с тази, легнала в основата на каноническите евангелия. Затова изглежда много вероятно достигналият до нас откъс да е част от преработено иудео-християнско евангелие.

Евангелието от Петър било достатъчно широко известно на раннохристиянските автори. То представлява интерес, защото е било създадено в период, когато евангелският материал се е намирал в неоформен все още вид. Канони не са съществували и текстовете свободно са се

преработвали.

Евангелието от Петър се намира между иудео-християнската и новозаветната традиция от една страна и гностическите учения от друга. Може би именно затова то не е било признато от църквата. Образът на неизпитващия страдание Христос се асоциирал с осъденото от гностическите учения. Прякото противопоставяне на иудейския народ срещу жреците и старейшините го свързва с отхвърлените иудео-християнски писания, а фантастичните детайли се разминават с описаните в признатите свещени книги. Но както показва находката в Ахмим, това евангелие продължавало да се преписва и почита сред отделни групи източни християни.

И. Свенцицкая

ЕВАНГЕЛИЕ ОТ ПЕТЪР

(Названието "Евангелие от Петър" е дадено въз основа на последната фраза в запазения откъс: "Аз Симон-Петър...". Делението на глави и стихове е условно и е направено от съвременните изследователи)

1... От юдеите никой не си измил ръцете — нито Ирод, нито съдиите. И когато никой не поискал да се измие, изправил се Пилат. Тогава цар Ирод заповядал да хванат Господа, казвайки им: "Каквото ви заповядах да правите с него, направете го".

2 Там бил Йосиф, приятелят на Пилат и на Господа, и като видял, че искат да го разпнат, отишъл при Пилат и измолил тялото Господне за погребение.

4 И Пилат го изпратил при Ирод да моли за тялото.

5 Ирод казал: „Братко Пилате, дори ако никой не го поиска, ние ще го погребем, тъй като настъпва събота, а в Закона е казано, слънцето не трябва да залязва над умъртвените" и го предал на тълпата в навечерието на първия ден на празника на безквасните хлябове.

3.6 И хванали го, тичали, блъскали го и говорели: "Водим сина Божи, защото получихме власт над него".

3.7 И го облекли в пурпур и го сложили на съдийското място, казвайки: "Съди праведно, царю Израилев".

3.8 Един от тях донесъл трънен венец и го положил върху главата на Господа.

3.9 Стоящите до него го плюли в очите, други го удряли по бузите, бодели го с тръстикови тояжки, а някои го бячували, отсъждайки: "Ето какви почести дължим на сина Божи".

4.10 И довели двама злодеи и разпънали Господа между тях. Той мълчал, сякаш не изпитвал никаква болка.

4.11 И когато издигнали кръста, написали на него: "Това е царят израилев".

4.12 И полагайки дрехите му пред него, разделили ги, като хвърлили жребий помежду си.

4.13 Но един от злодеите ги упрекнал: "Заради злините, които сме извършили, толкова страдаме, а той, който е спасител човечески, какво лошо ви е сторил?"

4.14 И озлобени срещу него, заповядали да не му пречупват коленете, за да умре в мъчения.

5.15 Било пладне, но мрак обхванал цяла Иудея. И почнали да се безпокоят и да се боят дали не е залязло слънцето, а той още да е жив. Тъй като било им предписано, че "слънцето не трябва да залязва над умъртвените".

5.16 Тогава някой от тях казал: "Дайте му да пие жлъчка с оцет" и като ги смесили, дали му да пие.

5.17 И изпълнявайки всичко, довършили греховете, струпали се над главите им.

5.18 Мнозина вече се движели със светилници и предполагайки, че е настъпила нощта, се канели да си лягат.

5.19 И Господ изстенал: "Сила моя, сила моя, ти ме остави" И като казал това се възнесъл.

5.20 И в същия този час завесата в Иерусалимския храм се разкъсала на две.

6.21 И тогава измъкнали гвоздеите от ръцете на Господа и го положили на земята. И цялата земя се разтърсила и започнал велик страх.

6.22 Тогава слънцето отново засветило и станало ясно, че все още е деветият час.

6.23 Зарадвали се иудеите и отдали тялото му на Йосиф, за да го погребат, тъй като виждали колко благодетел е извършил.

6.24 Взел той Господа, измил го, завил го в покров и го отнесъл в собствената си гробница, наречена градината на Йосиф.

7.25 Като разбрали какво са си причинили, юдеите, старейшините и жреците почнали да се бият в гърдите и да говорят: "Уви, греховете ни водят към съд и гибел за Йерусалим".

7.26 С моите другари тъгувахме и съкрушени духом се скрихме, защото ни търсеха като злодеи, които били искали да запалят храма.

7.27 Поради това ние постихме и чакахме, тъгувайки и плачейки ден и нощ до събота.

8.28 Събралите се книжници, фарисеи и старейшини чули, че целият народ роптае и се бие в гърдите, крещейки: "Щом при смъртта му се появиха такива големи знамения, не виждате ли колко е праведен?"

8.29 Изплашени, отишли при Пилат и казали:

8.30 "Дай ни воители, за да пазим гроба му три дни, за да не дойдат учениците му и да го откраднат и народът да не реши, че е възкръснал от мъртвите и да не ни причини зло".

8.31 Пилат им дал центуриона Петроний, за да охранява гробницата. С него тръгнали старейшините и книжниците.

8.32 Заедно с центуриона, войниците претърколили голям камък и затворили входа на гробницата.

8.33 И запечатвайки я със седем печата, разпънали палатка и почнали да пазят.

9.34 Рано сутринта, когато започнало съботното разсъмване, дошла тълпа от Йерусалим и околността, за да види запечатаната гробница.

9.35 В същата нощ, предхождаща разсъмването на деня господен, когато пазели воители, по двама във всяка стража, глас гръмовен се раздал от небето.

9.36 И видели как небесата се разтварят и двама мъже, излъчващи сияние, се появяват и се приближават до гробницата.

9.37 Камъкът, претърколен до вратата, сам се отместил, гробницата се отворила и двамата юноши влезли в нея.

10.38 И когато видели това, войниците разбудили центуриона и старейшините, тъй като и те били там.

10.39 И когато разказали какво са видели, съзрели да излизат от гробницата трима души — двама, поддържащи трети, и кръст, който ги следвал.

10.40 И главите на двамата достигали небето, а главата на онзи, когото водели за ръка, била по-високо от небето.

10.41 И чули глас от небето: „Възвести ли ти на мъртвите?“

10.42 И отговорът от кръста бил: "Да".

11.43 Те се посъветвали един друг дали да отидат и да

11.44 И докато обмисляли, отново небесата се разтворили и някакъв човек слязъл и влязъл в гробницата.

11.45 Виждайки това, заедно с центуриона побързали да отидат при Пилат, като оставили гробницата, която охранявали, и възвестили за всичко, което видели, говорейки с вълнение напълно объркани: "Наистина беше син Божий".

11.46 Отговаряйки им, Пилат казал: "Чист съм от кръвта на Божия син. Вие решихте така".

11.47 Тогава всички го замолили да заповяда на центуриона и войните на никого да не разказват за видяното.

11.48 Тъй като", казали те, "по-добре е да сме виновни в най-голям грях пред Бога, но да не попаднем в ръцете на иудейския народ и да не бъдем избити с камъни".

11.49 Тогава Пилат заповядал на войниците да мълчат.

12.50 Рано сутринта на божия ден Мария Магдалина, ученичка на Господа, опасявайки се от гнева на юдеите, че не е извършила онова, което вършат жените за починалите,

12.51 повикала приятелки и заедно отишли при гробницата, където бил положен.

12.52 Боейки се да не ги видят, казали: "Макар, че не можахме да го оплачем в деня, когато бе разпънат, ще го сторим сега.

12.53 Но кой ще отмести за нас камъка, закриващ входа на гробницата, за да можем да влезем, да застанем около него и да извършим полагащото се,

12.54 тъй като камъкът е голям и се страхуваме някой да не ни види. И ако не можем, ще положим до входа онова, което донесохме в негова чест, ще го оплакваме, ще се бием в гърдите и така ще бъде, докато се върнем у дома".

13.55 И те отишли и видели гробницата отворена и се навели и видели да седи всред нея

прекрасен юноша, облечен в блестящи дрехи, който им казал:

13.56 "Кого търсите? Не онзи ли, който бе разпнат? Той възкръсна и си отиде. Ако не вярвате, наведете се и вижте мястото, където лежеше. Вече го няма. Тъй като той възкръсна и върна там, откъдето бе изпратен".

3.57 Тогава жените, обзети от ужас, избягали.

14.58 Беше последният ден на празника на безквасните хлябове и мнозина се разотидоха, връщайки се по домовете си, тъй като празникът завършваше.

14.59 Ние, дванадесетте ученика на Господа, плакахме и тъгувахме и всеки, огорчен по своему, тръгна към дома си.

14.60 Аз, Симон-Петър, и брат ми Андрей, взехме мрежата и се отправихме към морето. С нас беше Леви, син Алфеев, когото Господ...

(Тук ръкописът прекъсва.)

ОТКЪСИ ОТ ДНЕВНИКА НА НИКОЛАЙ РЪОРИХ

Около Лхаса имало храм-школа, богат на ръкописи. Иса искал сам да се запознае с тях. В храма пребивавал великият мъдрец на целия Изток Минг-Сте. След дълго пътуване, съпроводено с големи опасности, Иса и водачът му достигнали до храма. Минг-Сте и всички учители широко отворили двери и приветствали еврейския мъдрец. Често Минг-Сте беседвал с Иса за бъдните векове и за свещените задължения, възприети от народа на този век. По-късно Иса се добрал до главния град на Ладак — Ле и бил радостно приет от монасите и хората от ниско потекло. И Иса проповядвал в манастирите и по тържищата, там където се събирал простият народ.

Наблизо живеела жена, чийто син умрял и тя го донесла при Иса. В присъствието на много хора той положил ръка върху детето и то се изправило здраво. И мнозина донасяли децата си и Иса полагал ръка над тях, и те оздравявали.

Иса прекарал много дни сред ладакците. Учил ги да лекуват и как да превърнат земята в небе на радостта. И те го обикнали, а когато настъпил денят да си тръгва, плакали като деца. И на сутринта дошли мнозина да се простят с него.

Иса повтарял: "Аз дойдох да покажа човешките възможности. Това, което правя, може да се прави от всички люде. И това, което съм аз, всички люде ще бъдат. Тези дарове принадлежат на всички народи — това са водата и хлябът на живота".

За изкусните певци Иса казал: "Откъде идват талантът и силата им? Разбира се, за един кратък живот те не биха могли да натрупат и качеството на гласовете и познанието на законите на хармонията. Чудо ли е това? Не, тъй като всички неща произлизат от естествените закони. Много хилядолетия тези хора са трупали своята хармония и качества. И те още идват пак да се учат от всичко".